

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

До теми 1

Загальна теорія права та держави як наука та навчальна дисципліна

1. Дайте визначення юриспруденції.

2. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Система юриспруденції»:

А. Загальнотеоретичні юридичні науки	1. Господарське право
	2. Історія держави і права України
	3. Екологічне право
Б. Історико-юридичні науки	4. Судова бухгалтерія
	5. Кримінально-процесуальне право
	6. Міжнародне приватне право
В. Галузеві науки	7. Банківське право
	8. Загальна теорія права та держави
	9. Міжнародне гуманітарне право
Г. Міжгалузеві або комплексні науки	10. Історія держави і права зарубіжних країн
	11. Філософія права
	12. Криміналістика
Е. Прикладні науки	13. Право прав людини
	14. Юридична деонтологія
	15. Адміністративне право
Є. Міжнародно-правові науки	16. Історія вчень про державу і право
	17. Земельне право
	18. Правова статистика

3. Визначте місце загальної теорії права та держави в системі юридичних наук..

4. Визначте предмет загальної теорії права та держави та його складові.

5. Охарактеризуйте основні функції загальної теорії права та держави.

6. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Принципи юридичної науки»:

А. Принцип раціоналізму	1. Розгляд державно-правових явищ має здійснюватися не тільки під кутом зору сьогодення, але і з позицій минулого і передбачуваного майбутнього
Б. Принцип детермінізму	2. Щодо певного явища існує тільки одна істина
В. Принцип об'єктивності	3. Теоретичні положення повинні піддаватися підтвердженню на практиці
Г. Принцип верифікації	4. Державно-правові явища можуть бути пізнані тільки за допомогою розуму

Д. Принцип історизму	5. Наявність причинної обумовленості державно-правових явищ
----------------------	---

7. Розкрийте сутність формально-юридичного методу.

8. Охарактеризуйте порівняльно-правовий метод.

9. Заповніть таблицю «Методи юридичної науки»:

1. Загальні методи пізнання	1. 2. 3.
2. Загальнонаукові методи	1. 2. 3.
3. Міждисциплінарні методи	1. 2. 3.
4. Спеціальні методи	1. 2. 3.

До теми 2 Походження права

1. Складіть таблицю «Відмінності мононом та норм права» за наступним планом:

Критерії розмежування	Монономи	Норми права
Спосіб формування		
Форма існування		
Спосіб передачі		
Зміст		

2. Охарактеризуйте шляхи становлення права.

3. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Автори теорій походження права»:

А. Класова теорія	1. Тома Аквінський
Б. Історична теорія	2. Жан Жак Руссо
В. Теологічна теорія	3. Густав Гуго
Г. Природно–правова	4. Ерік Аннерс
Д. Теорія примирення	5. Фрідріх Енгельс
Е. Психологічна теорія	6. Лев Петражицький

3. Охарактеризуйте соціальне регулювання у первісному суспільстві.
4. Охарактеризуйте історичні етапи розвитку права.
5. Назвіть основні способи формування права.
6. Дайте характеристики ідеалістичних теорій походження права.
7. Прихильником якої із теорій походження права є Ви? Обґрунтуйте

відповідь.

8. Заповніть таблицю:

Теорії походження права	Загальна характеристика теорії	Основна ідея теорії
Теологічна теорія		
Природно-правова теорія		
Історична теорія		
Соціологічна теорія		
Класова теорія		
Психологічна теорія		
Теорія примирення		
Теорія неолітичної революції		

До теми 3 Основні вчення про право

1. Порівняйте поняття: розуміння права, розуміння в правовій сфері та праворозуміння
2. У чому складається зміст праворозуміння?
3. Визначте відмінності між легістським та юридичним типами праворозуміння.
4. Складіть таблицю «Основні концепції праворозуміння»:

Назва концепції	Представники	Зміст концепції права

5. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Визначення права у різних концепціях праворозуміння»:

1. Аксіологічна	А. Право – це система норм, що видані компетентним органом
2. Соціологічна	Б. Право – це результат розкриття народного духу

3. Нормативістська	В. Право – це міра свободи та справедливості
4. Психологічна	Г. Право – це реально існуючий порядок суспільних відносин
5. Історична	Д. Право – це атрибутивно-імперативні емоції

6. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Автори висловлювань»:

1. Д.Холл	А. «Наше право є не що інше, як закріплений за нами, що належить нам – як наше добро – обов’язок іншої особи»
2. Х.Кельзен	Б. «Вся історія права – повільне, плавне розкриття тієї субстанції, яка, як зерно, спочатку покоїться у ґрунті народного духу»
3. Л.І.Петражицький	В. «Право є не що інше, як прогноз того, яким чином діятиме суд на практиці»
4. К.Ф.Савіньї	Г. «Право – це сукупність нормативів рівності і справедливості, що визнані в суспільстві, забезпечені офіційним захистом, регулюють боротьбу і узгодження вільних воľ в їх взаємовідношенні одне з одним»
5. О.В.Холмс	Д. «Право є своєрідною моделлю присутності Бога у суспільстві»
6. Ж.Марітен	Є. «Право – це сукупність норм, здійснюваних у примусовому порядку».

7. Дайте загальне визначення права з позиції інтегративного підходу.

8. Охарактеризуйте особливості наступних інтегративних типів праворозуміння: лібертарна теорія права; комунікативна теорія права; потребова теорія права; ціннісно-нормативна теорія права.

До теми 4 Право та його властивості

1. Назвіть основні ознаки права.

2. Співвіднесіть:

Природне право	Позитивне право

3. Співвіднесіть:

Об’єктивне право	Суб’єктивне право

4. Проаналізуйте всі випадки вживання терміна «право» у розд. І і ІІ Конституції України і визначити, яке поняття цим терміном позначається (об'єктивне право, суб'єктивне право, позитивне право).

5. Складіть схему «Функції права».

6. Складіть схему «Принципи права».

7. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Загальноправові принципи»:

1. Принцип свободи	А. Право одного суб'єкта права реалізується, як правило, за наявності відповідного йому обов'язку іншого суб'єкта права
2. Принцип справедливості	Б. Ієрархія нормативно-правових актів та суворе неухильне дотримання та виконання їхніх приписів
3. Принцип рівності	В. Відповідність нормативно-правових актів ідеалам свободи, рівності і справедливості
4. Принцип взаємозв'язку прав і обов'язків	Г. Недискримінація за етнічною, расовою, релігійною приналежністю, ознаками кольору шкіри, мови, статі, політичних переконань
5. Принцип верховенства права	Д. Поведінка кожного оцінюється відповідно до його позитивних або негативних заслуг: герою – нагорода, злочинцю – покарання
6. Принцип законності	Е. Дозволене все, що прямо не заборонене

8. Визначте, чи є відмінність в значенні терміна «право» в таких конструкціях:

- а) право людини на життя;
- б) кримінальне право;
- в) право власника;
- г) право міжнародних організацій;
- г) суб'єктивне право;
- д) позитивне право;
- е) право на працю;
- є) спадкове право;
- ж) об'єктивне право.

Яке значення має цей термін у наведених прикладах?

До теми 5

Право і держава в їхньому співвідношенні

1. Визначте функціонально-координаційні, причинно-наслідкові зв'язки між державою та правом.

2. Складіть таблицю «Відмінності держави і права»:

Критерії розмежування	Держава	Право
Онтологічний статус		

Система		
Роль у суспільстві		
Місце в системі соціальних інститутів		

3. В чому полягає єдність права та держави?

4. Охарактеризуйте шляхи впливу держави на право.

5. Зазначте типи зв'язків між правом і державою та охарактеризуйте їх.

6. Опишіть тоталітарну, ліберальну, прагматичну моделі взаємодії права і держави.

7. На вашу думку, чи можливе автономне існування держави і права? Наведіть аргументи на користь вашої точки зору.

8. Визначте ключові проблеми взаємодії права та держави у сучасній Україні.

До теми 6 Право в системі соціального регулювання

1. Дайте визначення соціального регулювання.

2. Наведіть приклади різних видів нормативних актів.

3. Дайте визначення та охарактеризуйте ознаки соціальної норми.

4. Порівняйте різні види соціальних норм за допомогою таблиці «Соціальні норми»:

Критерій порівняння	Моральні	Релігійні	Звичаї	Корпоративні	Правові
1. Походження					
2. Спосіб встановлення					
3. Ким встановлюються норми					
4. Спосіб забезпечення					
5. Відповідальність за порушення					
6. Ступінь формальної визначеності					

5. Визначте, які соціальні норми порушено.

– Учень 9-го класу Андрій В. не поступився місцем у тролейбусі жінці, яка тримала на руках малу дитину.

– Наречені М. і К. відмовились від рекомендації батьків провести обряд сватання.

– Член Ліберальної партії України К. П. Смирненко протягом кількох місяців без поважної причини не сплачував членські внески.

– Працівник овочевої бази П. С. Авдієнко вчинили крадіжку кількох ящиків овочів.

6. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Ознаки різних видів соціальних норм» (кожній літері має відповідати декілька цифр):

А. Право	1. Поширення дії на всіх людей
	2. Поширення на визначену соціальну групу
	3. Негативна реакція на порушення норми у вигляді громадського осуду
Б. Мораль	4. Норми створюються певною групою осіб
	5. Регулятивність
В. Релігійні норми	6. Оцінка поведінки в категоріях «поганий», «добрий»
	7. Негативна реакція на порушення норми у вигляді юридичної відповідальності
Г. Корпоративні норми	8. Норми створюються стихійно
	9. Норми, як вважається, мають надприродне походження
	10. Норми створюються державою

7. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Прийоми і типи правового регулювання»:

1. Дозвіл	А. Дозволено все, що прямо не заборонено законом
2. Зобов'язання	Б. Суб'єкт повинен утримуватися від визначених у законі дій
3. Заборона	В. Пропозиція обрати найбільш оптимальний варіант поведінки
4. Заохочення	Г. Заборонено все, що прямо не дозволено законом
5. Рекомендація	Д. Суб'єкт має право здійснювати певні позитивні дії або утриматись від них
6. Загально-дозвільний тип	Е. Нагородження суб'єкта за певну позитивну поведінку
7. Спеціально-дозвільний тип	Є. Суб'єкт повинен здійснити певні позитивні дії

8. Співвіднесіть: право та мораль, право та звичай, право та релігію, право та корпоративні норми.

9. Дослідіть, які методи та типи правового регулювання переважають у Конституції України. Аргументуйте свої висновки.

До теми 7

Норми права

1. Дайте визначення норми права, та охарактеризуйте її ознаки.
2. Охарактеризуйте структуру норми права.
3. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці:

1. Норми-засади	А. Нормативно закріплюють перспективні цілі суспільного, правового та державного розвитку
2. Норми-принципи	Б. Нормативні приписи, які виключають заперечування уже доведеного факту
3. Установчі норми	В. Правові приписи, які виражають і закріплюють принципи права
4. Норми-цілі	Г. Нормативні приписи, які узагальнюють складні за своїм змістом юридичні явища
5. Норми-дефініції	Д. Правові приписи, які указують на час, настання або закінчення якого спричиняє певні юридичні наслідки
6. Норми-презумпції	Е. Норми, які регулюють вибір норми у разі розбіжності між кількома нормами
7. Темпоральні норми	Є. Правові приписи, які закріплюють засади конституційного ладу держави, політичного та державного життя
8. Норми-преюдиції	Ж. Норми, які містять визначення правових понять
9. Норми-фікції	З. Норми, які грають допоміжну роль, визначаючи час набрання чинності нормативно-правовим актом або нормативно-правовим договором
10. Норми-конструкції	И. Правові приписи, якими започатковується правовий або державний інститут, державний орган
11. Оперативні норми	І. Закріплені у правових актах нормативні приписи, які проголошують існуючими факт або обставину, що не є встановленими
12. Норми-арбітри	Ї. Закріплене в нормативно-правовому акті припущення щодо певного юридичного факту

4. Визначте, які структурні елементи (гіпотеза, диспозиція, санкція) норм права наведені у наступних статтях нормативно-правових актів України. Охарактеризуйте їх:

- «При влаштуванні на роботу працівники зобов'язані подавати трудову книжку, оформлену в установленому порядку. Без трудової книжки приймаються на роботу тільки ті особи, які працевлаштовуються вперше» (п. 2 Постанови КМ України № 301 від 27.12.2018 р.).
- «Зіспуття або недбале зберігання призовниками, військовозобов'язаними і резервістами військово-облікових документів (посвідчень про приписку до призовних дільниць, військових квитків, тимчасових посвідчень військовозобов'язаних), яке спричинило їх втрату, - тягнуть

за собою накладення штрафу від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» (ч. 1, ст. 211 КпАП).

- «Проживання громадян, зобов'язаних мати паспорт громадянина України, без паспорта громадянина України або за недійсним паспортом громадянина України, а також проживання громадян без реєстрації місця проживання - тягнуть за собою попередження. Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачені частиною першою цієї статті, - тягнуть за собою накладення штрафу від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» (ст. 197 КпАП України).
- «Порушення вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів про охорону праці службовою особою підприємства, установи, організації або громадянином - суб'єктом підприємницької діяльності, якщо це порушення заподіяло шкоду здоров'ю потерпілого, - карається штрафом від однієї тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на той самий строк» (ч. 1, ст. 271 КК України).

5. Складіть схему «Класифікація правових норм».

6. Виконайте завдання:

– проаналізуйте відповідність ознакам правових норм положень ст. 6 Конституції України;

– проаналізуйте відповідність ознакам правових норм положень статей 60, 62 Конституції України. Виявіть особливості формування цих правових приписів порівняно зі ст. 6;

– з'ясуйте кількість правових норм у ст. 41 Конституції України. Висновок аргументуйте;

– з'ясуйте кількість правових норм у ст. 15 Цивільного кодексу України;

– з'ясуйте кількість правових норм у ст. 223 Кодексу України про адміністративні правопорушення;

– проаналізуйте структуру правових норм у ст. 239 Цивільного кодексу України;

– проаналізуйте структуру норми права ч. 2 ст. 47 Конституції України;

– з'ясуйте види правових норм у статтях 1, 6, 42, 55, 60 Конституції України;

– наведіть приклади різних видів правових норм у Кримінальному кодексі України, Кодексі України про адміністративні правопорушення, Цивільному кодексі (укажіть особливості цих норм).

7. Потрібно визначити:

– вид диспозиції та санкції ст. 115 КК України;

– гіпотезу у кримінально-правових нормах, що містяться в статтях 116, 118, ч. 2 ст. 134, ст. 145 КК України;

– до якого виду диспозиції належать диспозиції статей 127, 203, 212, 246, 250, КК України;

– вид санкції в частинах 2, 3 ст. 234 КК України.

8. Охарактеризуйте способи викладення норм права.

9. Визначте співвідношення норми права і нормативно-правового акту у ст. 20 Конституції України, ст.186 Кримінального кодексу України, ст.173 Кодексу про адміністративні правопорушення, ст.654 Цивільного кодексу України.

До теми 8 Система права

1. Складіть схему «Система права».
2. Наведіть приклади галузевих та міжгалузевих інститутів права.
3. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Методи правового регулювання»:

А. Встановлює нерівність учасників правових відносин, підпорядкованість одного з них іншому	1. Імперативний метод
Б. Встановлює рівність учасників відносин	2. Диспозитивний метод
В. Надає можливість самостійно встановити правила своєї поведінки в рамках закону	3. Метод обмежень
Г. Юридичне схвалення суспільно корисної поведінки	4. Метод автономії
Д. Встановлення заборон і покарань за порушення заборон	5. Метод субординації
Є. Метод владних розпоряджень	6. Метод заохочень

4. Охарактеризуйте структурні елементи системи права.

5.Визначте предмет та метод правового регулювання основних галузей права України за схемою:

	Галузь права	Предмет правового регулювання	Метод правового регулювання	Основний правовий акт
Публічне право				
Приватне право				

6. Наведіть приклади галузей матеріального та процесуального права.

7. Охарактеризуйте співвідношення національного і міжнародного права на прикладі порівняння Міжнародного пакту про громадянські та політичні права та II розділу Конституції України.

8. Визначте, до якої галузі права належать правові норми, що регламентують:

- а) права та обов'язки студентів;
- б) відносини між адміністрацією навчального закладу та його викладача
- в) правила прийому на роботу;
- г) підприємницьку діяльність;
- д) відповідальність за безквитковий проїзд у громадському транспорті;
- є) створення господарських товариств.

До теми 9 Форми (джерела) права

1. Співвіднесіть поняття «джерело права» і «форма права».

2. Складіть порівняльну таблицю «Джерела права» за наступним зразком:

Матеріальні	Ідеальні	Пізнавальні	Формальні

3. Дайте визначення правового звичаю, юридичного прецеденту, нормативно-правового акту, нормативного договору, юридичної доктрини, релігійного тексту.

4. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Форми права»:

А. Прийнятий в особливому порядку нормативний правовий акт, що має вищу юридичну чинність	1. Правовий звичай
Б. Нормативний акт, виданий на основі і для конкретизації закону	2. Юридичний прецедент
В. Рішення у конкретній справі, яке служить зразком для рішення аналогічних справ	3. Нормативний договір
Г. Угода між двома і більш суб'єктами правотворчості, що містить обов'язкові для них норми права	4. Закон
Д. Стихійно сформоване стале правило поведінки, визнане державою	5. Постанова уряду

5. Порівняйте різні форми права. Які їх недоліки та переваги? Систематизувати відповідь, використавши цю таблицю:

Критерій порівняння	Правовий звичай	Правовий прецедент	Нормативно-правовий акт	Нормативний договір	Релігійні тексти
Ступінь визначеності					
Спосіб закріплення та джерело виникнення					

Чи є джерелом права в Україні					
-------------------------------	--	--	--	--	--

6. Проаналізуйте норми Господарського процесуального кодексу України, Кодексу торгового мореплавства, Кодексу законів про працю України і визначте підстави для застосування правового звичаю в Україні (конкретні статті, в яких правові звичаї офіційно визнані державою).

7. Наведіть приклади нормативно-правових договорів як джерел права внутрішньодержавного характеру з різних галузей права України.

8. Дайте аргументовану відповідь на запитання: чи використовується в Україні юридичний прецедент? Для цього слід звернутися до статей 9, 55 Конституції України та Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини».

9. Складіть схему «Класифікація нормативно-правових договорів».

10. Визначте джерела міжнародного права та охарактеризуйте їх.

До теми 10

Нормативно-правовий акт – основна форма права сучасних держав

1. Нормативно-правовий акт поняття та ознаки.

2. Складіть схему видів нормативно-правових актів.

3. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та за колом осіб»:

А. Нормативно-правовий акт поширює свою дію на всі ситуації, що виникли як , так і після набрання чинності актом	1. Негайна дія
Б. Нормативно-правовий акт поширюється на все населення країни	2. Зворотна дія
В. Нормативно-правовий акт поширюється на окремі категорії населення	3. Переживаюча дія
Г. Скасований нормативно-правовий акт по спеціальній вказівці нового акту продовжує діяти з окремих питань	4. Загальнодержавна дія
Д. Нормативно-правовий акт поширюється тільки на юридичні факти, що виникли після набрання актом чинності	5. Локальна дія
Е. Нормативно-правовий акт поширюється на всю територію держави	6. Загальна дія
Є. Нормативно-правовий акт робить виключення для окремих категорій осіб	7. Спеціальна дія
Ж. Нормативно-правовий акт поширюється тільки на окремий регіон держави	8. Виняткова дія

4. Розподіліть зазначені акти за такими групами: конституційні закони, звичайні закони, підзаконні нормативно-правові акти:

- а) Закон України «Про громадянство України»;
- б) постанова Кабінету Міністрів України «Про правила в'їзду іноземців в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію»;
- в) Конституція України;
- г) Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»;
- д) Цивільний кодекс України;
- е) Закон України «Про внесення змін та доповнень до Закону України «Про власність»;
- є) Указ Президента України «Про порядок утворення фінансово-промислових груп»;
- ж) наказ Міністерства фінансів України «Про порядок ведення бухгалтерського обліку».

5. Дайте визначення систематизації нормативно-правових актів та назвіть її види.

6. Побудуйте графічну діаграму співвідношення системи права та системи законодавства за обсягом.

7. Заповніть таблицю «Суб'єкти правотворчості в Україні і види нормативних актів»:

Суб'єкти правотворчості (приймають нормативні акти та вносять до них зміни)	Нормативно-правові акти (за юридичною силою)

8. Визначте ознаки закону та співвіднесіть поняття «закон» і «підзаконний нормативно-правовий акт».

9. Розв'яжіть задачу:

Визначте момент набрання чинності Закону України, у якому зазначено, що він вводиться в дію з моменту його опублікування. Закон опубліковано 01.09.2021 р. в юридичному виданні «Юридична газета», 05.09.2021 р. в газеті «Голос України», 20.09.2021 р. у Відомостях Верховної Ради України.

До теми 11 Правоутворення і правотворчість

1. Дайте визначення правоутворення та правотворчості. Яке між ними співвідношення?

2. Охарактеризуйте функції правотворчості.

3. Охарактеризуйте принципи правотворчості.

4. Складіть таблицю «Види правотворчості»:

Критерій класифікації	Вид правотворчості

5. Складіть схему стадій законотворчого процесу в Україні. Проаналізуйте зміст кожної з них.

6. Користуючись текстами Конституції України та Конституції Російської Федерації, порівняйте стадії законодавчого процесу за наступною схемою:

	Україна	Російська Федерація
Суб'єкти законодавчої ініціативи		
Суб'єкти розробки законопроекту		
Кількість читань законопроекту		
Порядок прийняття закону		
Порядок підписання главою держави		
Порядок обнародування		
Строки набрання чинності		

7. Проаналізуйте тезу Ш. Л. Монтеск'є з його праці «Про дух законів»: «Дух поміркованості має бути духом законодавця ... Що потрібно мати на увазі у процесі розроблення законів? Склад їх має бути ємним ... простим ... Рішення відкриті завжди кращі для розуміння ... Суттєва умова – щоб слова закону викликали в усіх людей одні і ті ж поняття».

8. Охарактеризуйте порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності в Україні.

9. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Види систематизації нормативно-правових актів»:

А. Об'єднання нормативно-правових актів без їх зміни в збірку за певною ознакою	1. Облік нормативно-правових актів
Б. Як зовнішня, так і внутрішня, переробка чинного законодавства шляхом підготовки і прийняття нового законодавчого акту	2. Інкорпорація
В. Збирання нормативних актів і розташування їх за певною системою з метою забезпечення спрощеного пошуку необхідної правової інформації	3. Консолідація
Г. Ухвалення укрупненого акту на основі об'єднання норм розрізнених актів без внесення змін	4. Кодифікація

10. Наведіть конкретні приклади видів систематизації нормативно-правових актів.

До теми 12 Правові відносини

1. Дайте визначення правовідносин, та охарактеризуйте їхні ознаки.
2. Складіть схему структури правовідносин.
3. Проаналізуйте зміст дієздатності фізичної особи, керуючись ст.ст.30–42 Цивільного кодексу України.
4. Проаналізуйте зміст правоздатності та дієздатності юридичної особи, керуючись ст.ст. 91–92 Цивільного кодексу України.
5. Охарактеризуйте структуру суб'єктивного права та юридичного обов'язку.
6. Як співвідносяться між собою суб'єктивне право та законний інтерес.
7. Складіть схему видів юридичних фактів за різними критеріями.
8. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Юридичні факти»:

А. Абсолютна подія	1. Укладення договору оренди
	2. Мародерство
Б. Відносна подія	3. Знахідка археологом скарбу
	4. Досягнення повноліття
В. Юридичний акт	5. Дрібне хуліганство
	6. Громадянство
Г. Юридичний вчинок	7. Знищення майна через землетрус
	8. Перехід дороги у невстановленому місці
Д. Злочин	9. Пожежа через порушення працівником мір безпеки
	10. Постанова про притягнення як обвинуваченого
Е. Проступок	11. Пожежа через удар блискавки
	12. Винахід вакцини від COVID-19
Є. Стан	13. Смерть через вбивство
	14. Розбій

9. Користуючись текстом Закону України «Про громадянство», наведіть приклади правостворюючих, правозмінюючих та правоприпиняючих юридичних фактів.

До теми 13 Реалізація та застосування права

1. Охарактеризуйте форми реалізації права.
2. Знайдіть співвідношення між стовпцями таблиці «Форми реалізації права»:

А. Дотримання права	1. Сплата мита
	2. Участь у виборах міського голови

Б. Виконання права	3. Покупка продуктів у супермаркеті
	4. Відмова від вживання наркотиків у дружній компанії
В. Використання права	5. Неучасть у масових заворушеннях
	6. Строкова військової служби

3. З'ясуйте форми реалізації норм:

– ст. 41; ч. 2 ст. 90 та ст. 91 Конституція України;

– ст. 16 Цивільного кодексу України. Укажіть особливості правореалізації цих норм;

– ст. 185 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Укажіть особливості форм реалізації цих норм права.

4. Проаналізуйте стадії процесу застосування норми, зазначеної у ст. 173 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

5. Охарактеризуйте основні вимоги правильного застосування права.

6. Назвіть загальні та відмінні ознаки нормативно-правових та правозастосовних актів.

7. Проаналізуйте ст. 374 Кримінального процесуального кодексу України та виписати обов'язкові реквізити, структуру, форму акта застосування права.

8. Чим відрізняються подолання та усунення прогалин у позитивному праві?

9. Охарактеризуйте способи подолання колізій норм права.

До теми 14 Тлумачення права

1. Дайте визначення тлумачення норм права (в усіх значеннях терміну).

2. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Види тлумачення норм права»:

А. Консультація адвоката	1. Неофіційне буденне
Б. Рішення Конституційного Суду України	2. Неофіційне професійне
В. Роз'яснення судді місцевого суду під час судового розгляду конкретної юридичної справи	3. Неофіційне доктринальне
Г. Інструктивний Лист Національного Банку України щодо застосування норм наказу НБУ	4. Офіційне делеговане (легальне) нормативне
Д. Роз'яснення земельного законодавства, подане сусідом-пенсіонером	5. Офіційне автентичне нормативне
Е. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України	6. Офіційне делеговане (легальне) казуальне

3. Охарактеризуйте прийоми (способи) тлумачення норм права;

4. Охарактеризуйте види тлумачення норм права за обсягом.

5. Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні. Цей статус за нею закріплено ст. 75 Конституції України. У вітчизняній науці виникає суперечливе питання: чи має на сьогодні Верховна Рада України право надання офіційного тлумачення правових норм? Висловіть свою точку зору, відповідь аргументуйте.

6. Дайте тлумачення нижченаведеної норми права всіма прийомами. Знайдіть приклади офіційного та/або доктринального тлумачення цієї норми.

«Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України».

7. З'ясуйте, які види тлумачення за обсягом можуть бути застосовані до статей 44, 66, 67 Кримінального кодексу України.

8. Застосовуючи основні прийоми, надати тлумачення:

- статті 58 Конституції України;
- статті 173 Кодексу України про адміністративні правопорушення;
- статті 15 Кримінального кодексу України.

9. Складіть схему видів інтерпретаційних актів.

До теми 15 Правова поведінка

1. Складіть схему видів правової поведінки.

2. Охарактеризуйте основні види правомірної поведінки.

3. За допомогою інформації, що міститься у ЗМІ, наведіть приклади правомірної поведінки: а) у формі дії; б) у формі бездіяльності; в) суспільно корисної; г) соціально належної; д) соціально допустимої; е) конформістської; є) маргінальної.

4. Дайте визначення правопорушення та охарактеризуйте його ознаки. У чому полягає головна відмінність злочину від проступку? Наведіть 2-3 приклади правопорушень. Покажіть наявність у ваших прикладах обов'язкових ознак правопорушення.

5. Складіть схему юридичного складу правопорушення.

6. Дайте визначення зловживання правом. Чим зловживання правом відрізняється від правопорушення? Наведіть приклади зловживання правом.

7. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Правопорушення та об'єктивно протиправне діяння»:

А. Цивільно-правовий проступок	1. Десятилітній футболіст випадково розбив м'ячем віконне скло у чужій квартирі
Б. Конституційний проступок	2. П'яний водій, перебільшивши швидкість, збив людину і зник. Потерпілий помер
В. Процесуальний проступок	3. Громадянин опублікував у газеті неправдиві відомості про чесну людину
Г. Дисциплінарний проступок	4. Свідок без поважних причин не з'явився за викликом дізнавача

Д. Адміністративний проступок	5. Робітник без поважних причин був відсутній на робочому місці протягом чотирьох годин
Е. Злочин	6. Міська рада ухвалила рішення, яке виходить за межі її компетенції
Є. Об'єктивно протиправне діяння	7. Старшокласник, стоячи у черзі за квитками до кінотеатру, нецензурно лаявся

8. Користуючись текстом Загальної частини Кримінального кодексу України, визначте класифікацію злочинів.

9. Охарактеризуйте основні теоретичні уявлення про причини правопорушень.

10. Визначить основні елементи складу конкретного правопорушення (користуючись матеріалами Державного реєстру судових рішень).

До теми 16 Поняття та види юридичної відповідальності

1. Дайте визначення юридичної відповідальності та охарактеризуйте її ознаки.

2. Назвіть фактичні та юридичні підстави юридичної відповідальності.

3. Визначте мету юридичної відповідальності та охарактеризуйте функції юридичної відповідальності.

4. Охарактеризуйте принципи юридичної відповідальності.

5. Складіть схему видів юридичної відповідальності. Які критерії є основними для класифікації юридичної відповідальності?

6. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Види юридичної відповідальності»:

А. Кримінальна	1. Громадянин М. був звільнений з роботи за появу на робочому місці в нетверезому стані
Б. Адміністративна	2. Громадянин О. повинен відшкодувати вартість зіпсованої ним деталі станка, на якому він працює
В. Цивільно-правова	3. Громадянин А. позбавлений батьківських прав
Д. Дисциплінарна	4. Громадянина В. оштрафований за порушення правил дорожнього руху.
Е. Матеріальна	5. Арешт банківського вкладу
Є. Конституційно-правова	6. За умисне нанесення легкого тілесного пошкодження громадянину П. громадянин Д. був позбавлений волі строком на 1 рік.
Ж. Процесуальна	7. Звільнення Голови Національного Банку України за перевищення повноважень
З. Сімейна	8. Заборона підтримувати економічні зв'язки з державою
И. Фінансова	9. Пеня за порушення умов договору оренди

І. Ювенальна	10. Примусовий привод обвинуваченого
Ї. Міжнародно-правова	11. Застосування примусових заходів виховного характеру до 15-річної дитини

7. Порівняйте цивільну, адміністративну та кримінальну деліктоздатність осіб. Визначить вікові обмеження, що визначені у галузевому законодавстві для різних видів юридичної відповідальності. Якими мотивами керувався при цьому законодавець?

8. Чому, на вашу думку, у багатьох демократичних державах світу смертна кара виключена із системи кримінальних покарань? Обґрунтуйте свою відповідь.

9. Проаналізуйте наведені висловлювання видатного мислителя епохи Просвітництва Чезаре Беккарія:

– «Для особи-правопорушника ефективним є не стільки суворість покарання, скільки тривалість його морального впливу»;

– «Смертна кара – це війна держави з громадянином у тих випадках, коли вона вважає корисним і необхідним позбавити його життя».

До теми 17

Юридична практика та юридичний процес

1. Дайте визначення юридичного процесу та охарактеризуйте його ознаки.

2. Назвіть стадії юридичного процесу.

3. Охарактеризуйте вимоги до юридичного процесу та юридичної процедури.

4. Порівняйте види юридичного процесу за допомогою схеми:

Критерії порівняння	Правотворчий процес	Правозастосовний процес	Правотлумачний процес
Суб'єкти			
Мета			
Результат			

5. Знайдіть відповідність між стовпцями «Види юридичних процесів»:

А. Розгляд справ за позовними заявами підприємств і організацій	1. Цивільний процес
Б. Проведення у справі про вчинення злочину	2. Господарський процес
В. Процес підготовки та видання нормативно-правового акту	3. Адміністративний процес
Г. Процес підготовки та видання інтерпретаційного акту	4. Кримінальний процес
Д. Розгляд спорів між фізичними або юридичними особами і суб'єктом владних повноважень	5. Правотворчий процес

Е. Розгляд справ про спори, які виникають із цивільних, сімейних, трудових правовідносин	6. Правотлумачний процес
--	--------------------------

6. Дайте визначення юридичної практики та визначте її структуру.

7. Охарактеризуйте види юридичної практики за схемою:

Види юридичної практики залежно від змісту	Види юридичної практики за суб'єктами	Види юридичної практики залежно від функціональної ролі

8. Дайте визначення юридичної техніки та охарактеризуйте правила юридичної техніки.

9. Користуючись текстом Конституції України, складіть таблицю «Юридичні терміни», в якій потрібно навести приклади відповідних термінів:

Загальнозживані терміни	Спеціально-юридичні терміни		
	Загальноправові терміни	Галузеві терміни	Міжгалузеві терміни

До теми 18 Правосвідомість та правова культура

1. Визначте та охарактеризуйте структуру правосвідомості.

2. Охарактеризуйте функції правосвідомості.

3. Найдіть відповідність між стовпцями таблиці та допишіть визначення:

А. Рівні правосвідомості	1. Індивідуальна -
	2. Професійна -
	3. Суспільна -
Б. Види правосвідомості за суб'єктом	4. Буденна -
	5. Групова -
	6. Наукова –
	7. Компетентна –

4. Найдіть відповідність між стовпцями «Прояви деформацій правосвідомості»:

А. Народний депутат вимагає прийняття закону, в якому зацікавлені фінансові кола, які його підтримують	1. Правовий нігілізм
--	----------------------

Б. Керівник установи видає наказ про дисциплінарне стягнення щодо працівника, не знаючи відповідних норм трудового законодавства і покладаючись на власний досвід	2. Правовий ідеалізм
В. Жертва злочину звертається за допомогою до місцевого кримінального «авторитету», оскільки не вірить у можливості міліції знайти та покарати злочинця	3. Правовий інфантилізм
Г. Адвокат не ознайомився детально із справою, по якій має виступати в судовому засіданні, покладаючись на власну красномовність та уміння переконувати аудиторію	4. Правовий дилетантизм
Д. Громадська організація наполягає на прийнятті закону про попередження зловживання владою, вірячи у те, що його прийняття покладе край цьому негативному явищу	5. Правова демагогія

5. Зазначте шляхи подолання деформацій правосвідомості.

6. Дайте визначення правової культури та визначте її структуру.

7. Дайте визначення правового менталітету. Охарактеризуйте основні риси правового менталітету українського народу.

8. Як співвідносяться між собою правова соціалізація та правове виховання?

9. Охарактеризуйте мету, форми та методи правового виховання.

10. Ознайомтесь з Національною програмою правової освіти населення і наведіть конкретні приклади форм правового виховання.

До теми 19

Правові засоби та механізм правового регулювання.

1. Дайте визначення правового регулювання.

2. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Правове регулювання»:

1. Правове регулювання	А. Юридичний інструмент досягнення суб'єктами своїх цілей та рішення практично значимих задач суспільства
2. Предмет правового регулювання	Б. Прийоми і способи впливу права на суспільні відносини та поведінку людей
3. Метод правового регулювання	В. Цілеспрямований вплив на поведінку людей і на суспільні відносини за допомогою правових засобів і правових способів
4. Правовий засіб	Г. Специфіка юридичного регулювання визначених суспільних відносин за допомогою різних юридичних засобів і способів
5. Правовий режим	Д. Суспільні відносини, акти поведінки, стани

3. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Способи і типи правового регулювання»:

1. Дозвіл	А. Дозволено все, що прямо не заборонено законом
2. Зобов'язування	Б. Суб'єкт повинен утримуватися від визначених у законі дій
3. Заборона	В. Пропозиція обрати найбільш оптимальний варіант поведінки
4. Заохочення	Г. Заборонено все, що прямо не дозволено законом
5. Рекомендації	Д. Суб'єкт має право здійснювати певні позитивні дії або утриматись від них
6. Загальнодозвільний тип	Е. Нагородження суб'єкта за певну позитивну поведінку
7. Спеціальнодозвільний тип	Є. Суб'єкт повинен здійснити певні позитивні дії

4. Складіть таблицю «Стадії механізму правового регулювання»:

№ стадії	Назва стадії	Зміст стадії

5. За наявності яких обставин постає необхідність у факультативній стадії механізму правового регулювання?

6. Визначте загально соціальні та спеціально-юридичні передумови ефективності механізму правового регулювання.

7. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Ознаки правових актів»:

А. Нормативно-правові акти	1. Закріплюють правила розуміння норми права
	2. Може бути самостійним спеціальним документом, чи може бути вписаний до правозастосовного акту
Б. Акти застосування права	3. Являють собою формально-обов'язкове волевиявлення держави
	4. Можуть мати письмову, усну, мовчазну форму виразу
	5. Є формально-обов'язковими щодо персонально визначених суб'єктів
В. Інтерпретаційні правові акти	6. Їх юридична чинність визначається одноразовою реалізацією
	7. Містять правила поведінки загального характеру

8. Дайте визначення та назвіть ознаки наступних категорій:

	Визначення	Ознаки
Правовий стимул		

Правове заохочення		
Правова пільга		
Правовий імунітет		
Правове обмеження		

9. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці:

1. Принцип права	А. Прийом, коли явищу свідомо приписується характеристика, якою явище насправді не володіє
2. Правова аксіома	Б. Основна ідея розвитку і функціонування права
3. Правова презумпція	В. Основний напрям впливу права на людину і суспільство
4. Правова фікція	Г. Положення, яке сприймається як самоочевидна істина, що не вимагає доказів
5. Функція права	Д. Офіційно визнане припущення про наявність або відсутність тих або інших юридичних фактів

10. Складіть схему: «Види та форми правової політики».

До теми 20

Верховенство права, законність і правопорядок

1. Назвіть основні складові елементи верховенства права.
2. Дайте визначення законності та правозаконності.
3. Складіть таблицю основоположних принципів законності:

Назва принципу	Зміст принципу

4. Дайте визначення та назвіть основні юридичні гарантії законності.
5. Складіть схему: «Гарантії законності».
6. Визначте співвідношення законності, правопорядку та громадського порядку.
7. «Щоб бути вільним, необхідно підкорятися законам». Поясніть цю думку, що належить давньоримському політичному діячеві, оратору й філософу Марку Тулію Цицерону.
8. Деякі вчені (М. Г. Александров, М. В. Вітрук) вважають, що принцип законності поширюється тільки на діяльність посадових осіб. Порухення законів, яке вчинюють громадяни, є не порушенням законності, а порушенням правопорядку. Натомість В. В. Лазарев стверджує, що обмеження суб'єктів

законності посадовими особами невинуватене: законність поширюється на всіх і не містить будь-яких обмежень. Яка точка зору, на вашу думку, є вірною. Обґрунтуйте свою відповідь.

9. Як ви розумієте світовий правопорядок?

10. Чи погоджуєтесь ви з думкою, що «демократія без законності – річ неймовірна, оскільки законність – це принцип, глибинна сутність якої полягає в рівності всіх перед законом»?

До теми 21

Право і людина. Права людини

1. Визначте структуру та види правового статусу індивіда. Співвіднесіть категорії «правовий статус» та «правове становище».

2. Складіть таблицю «Покоління прав людини»:

Назва покоління	Основні юридичні документи, що закріплюють права людини	Види прав людини

3. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «права людини та права громадянина»:

А. Права людини	1. Право на отримання державної пенсії
	2. Власність на житло
	3. Право обирати депутатів міської ради
	4. Право на особисту недоторканність
	5. Право на отримання освіти
	6. Право на звернення до органу державної влади
Б. Права громадянина	7. Право бути обраним до парламенту
	8. Право на участь у демонстрації
	9. Право на підприємницьку діяльність
	10. Право на судовий захист
	11. Право брати участь у місцевому референдумі
	12. Право на свободу пересування по країні

4. Користуючись текстом Конституції України, визначте, до яких видів належать закріплені нею права людини та громадянина:

Види прав	Конкретні права	Стаття Конституції
Особисті права		
Політичні права		
Економічні права		
Соціальні права		

Екологічні права		
Культурні права		

5. Користуючись текстом Конституції України, визначте юридичні обов'язки людини та громадянина.

6. Складіть схему: «Система гарантій прав людини та громадянина».

7. Зазначте відповідні положення Конституції України, що закріплюють гарантії реалізації прав та свобод людини та громадянина.

8. Дайте визначення та охарактеризуйте основні функції міжнародних стандартів прав людини.

9. Користуючись текстом Конвенції про права дитини від 20 листопада 1989 р. охарактеризуйте міжнародні стандарти прав дітей і молоді.

До теми 22

Правові системи та правові сім'ї.

1. Визначте співвідношення категорій «правова система» та «система права».

2. Чи можна вважати тотожними поняття «правова система» та «правова сім'я»? Відповідь обґрунтуйте.

3. Назвіть критерії класифікації правових систем.

4. Назвіть головні критерії виділення правових сімей.

5. Користуючись знаннями з історії держави і права зарубіжних країн, охарактеризуйте основні етапи становлення та розвитку романо-германської правової сім'ї.

6. Користуючись знаннями з історії держави і права зарубіжних країн, охарактеризуйте основні етапи та особливості розвитку англо-американської правової сім'ї.

7. Розкрийте сутність поняття «рецепція права».

8. Складіть порівняльну таблицю характерних ознак правових систем сучасності:

Критерії порівняння	Англо-американська правова сім'я	Романо-германська правова сім'я	Релігійна правова сім'я	Традиційна правова сім'я	Сім'я звичаєвого права
Географія поширення					
Основне джерело					
Структура права					
Пануюча доктрина права					

Суб'єкт правотворчості					
Термінологія та спосіб викладення норм права					
Тип юридичного процесу					

9. В чому полягає специфіка змішаних (гібридних) правових систем.

10. З'ясуйте місце України на правовій карті світу. Відповідь обґрунтуйте.

До теми 23 Виникнення держави.

1. Охарактеризуйте:

Первісне виникнення держави	Похідне виникнення держави

2. Складіть таблицю «Теорії походження держави»:

Назва теорії	Основні представники	Сутність теорії

3. Складіть порівняльну таблицю «Організація влади в первісному суспільстві та держави»:

	Первісне суспільство	Держава
Організація населення		
Носій влади		
Наявність органів примусу		
Соціальне регулювання		

4. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Сутність теорій походження держави»:

А. Держава виникла внаслідок виникнення приватної власності та розшарування суспільства	1. Теологічна
Б. Держава є результатом громадського договору	2. Патріархальна
В. Держава виникла з розростання сім'ї	3. Природно-правова
Г. Держава виникла внаслідок неолітичної революції	4. Теорія насильства
Д. Держава виникла як реалізація волі Бога	5. Психологічна
Е. Виникнення держави пояснюється властивостями психіки людини	6. Класова теорія
Є. Держава виникла внаслідок завоювання одних племен іншими	7. Кризова теорія

5. На основі аналізу концепцій походження держави дайте відповідь: «Держава – це суспільна єдність чи класове панування, природна необхідність чи штучне утворення»?

6. Охарактеризуйте основні чинники, що створили сприятливі умови для походження держави.

7. Назвіть основні закономірності та шляхи походження держави.

8. Дайте характеристику протодержави (чифдому).

9. Наведіть приклади похідного виникнення держави.

До теми 24 Поняття, ознаки, сутність та типологія держави

1. Дайте визначення держави та охарактеризуйте її ознаки.

2. Назвіть основні атрибути держави.

3. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Основні наукові концепції сутності держави»:

1. Елітарна	А. Консенсус інтересів всіх соціальних шарів
2. Технократична	Б. Державна влада здійснюється в інтересах та під контролем народу
3. Демократична	В. Держава є знаряддям класового панування
4. Теорія держави загального благоденства	Г. Державна влада належить олігархії
5. Марксистська теорія держави	Д. Держава як менеджер

4. Охарактеризуйте сучасні підходи до вивчення держави:

Теологічний підхід	
Арифметичний (класичний) підхід	
Юридичний підхід	
Соціологічний підхід	
Техніко-кібернетичний підхід	

5. Співвіднести:

Сучасна держава	Досучасна держава

6. Дати характеристику:

Сильна держава	Слабка держава

7. З яких причин держава може втратити свій суверенітет? Чи може бути обмежений суверенітет держави? Які ще види суверенітету вам відомі?

8. Назвіть основні критерії типології держави.

9. Охарактеризуйте підходи до історичної типології держав.

До теми 25 Функції держави

1. Складіть схему «Функції держави», використовуючи відомі вам критерії.

2. Найдіть відповідність між стовпцями таблиці «Приклади реалізації функцій держави»:

А. Опублікування постанови уряду	1. Економічна функція
Б. Проведення фіналу конкурсу «Євробачення»	2. Природоохоронна функція
В. Прийняття закону про встановлення податкових пільг	3. Правозахисна функція
Г. Проведення догляду речей в аеропорту	4. Соціальна функція
Д. Призначення пенсії громадянину	5. Культурна функція
Е. Створення регіонального ландшафтного парку	6. Інформаційна функція
Є. Ратифікація міжнародного договору про захист прав національних меншин	7. Правоохоронна функція

3. Заповніть таблицю «Форми здійснення функцій держави»:

Правові форми здійснення функцій держави	1. 2. 3. тощо
Організаційні форми здійснення функцій держави	1. 2. 3. тощо

4. Визначте, які функції притаманні сучасній державі.

5. Охарактеризуйте номенклатуру функцій сучасної держави.

6. Як ви розумієте мінімальну та максимальну державу?

7. Охарактеризуйте поняття «державна політика» та визначте її співвідношення із функціями держави.

8. Користуючись текстом Конституції, визначте основні функції України на сучасному етапі.

9. Проаналізуйте, яким чином змінюється сьогодні співвідношення між функціями Української держави. Висловіть свою думку щодо розвитку держави та зміни її функцій.

До теми 26 Форма держави

1. Охарактеризуйте монархічну (моністичну), сегментарну та полікратичну (плюралістичну) форми держави.

2. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Різновиди монархій»:

Різновид монархії	Носій суверенітету	Наявність парламенту	Ким формується уряд
1. Абсолютна 2. Дуалістична 3. Парламентарна	А. Монарх Б. Парламент	В. Наявний Г. Відсутній	Д. Монархом Е. Парламентом

3. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Різновиди республік»:

Різновид республіки	Порядок обрання президента	Ким формується уряд	Глава уряду
1. Президентська 2. Парламентарна 3. Змішана	А. обирається народом Б. обирається парламентом	В. Президентом Г. Парламентом Д. Президентом за згодою парламенту	Е. Президент Є. Прем'єр-міністр

4. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Форми державного устрою»:

А. Союзна держава, що складається з членів-державоподібних утворень	1. Конфедерація
---	-----------------

Б. Складається з нерівноправних частин	2. Федерація
В. Уся територія держави складається з автономних утворень	3. Унітарна держава
Г. Тимчасовий союз держав, створений для досягнення певної конкретної мети	4. Імперія
Д. Єдина держава, що складається з адміністративно-територіальних одиниць	5. Регіоналістська держава

5. Складіть порівняльну таблицю рис основних типів державних режимів:

Вид режиму	Обсяг прав і свобод	Способи формування органів влади	Пануючі методи державного управління	Наявність чи відсутність плюралізму

6. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Типи державних режимів» (кожній літері має відповідати декілька цифр):

А. Демократичний	1. Принципова відмова від ідеї прав людини. Замість цього робиться акцент на права класу, раси, нації
	2. Плюралізм відсутній у всіх проявах. Однопартійність, відсутність опозиції, єдина обов'язкова для всіх ідеологія
Б. Ліберальний	3. Вибори або не проводяться, або носять декоративний характер. Призначення складу органів влади та посадових осіб цілком залежать від бажання правлячої олігархії та/або бажання вождя
	4. Присутній політичний, економічний та ідеологічний плюралізм
В. Деспотичний	5. Славля правителя
	6. Обмежені політичні і деякі особисті права і свободи
	7. Вільні рівні вибори, законне та з урахуванням громадської думки призначення складу органів влади та посадових осіб
Г. Авторитарний	8. Безправність підданих
	9. Політичний та ідеологічний плюралізм обмежені за наявності економічного плюралізму
	10. Акцентування особистих свобод при недостатній увазі до соціального забезпечення
Д. Тоталітарний	11. Вибори носять нерівний, та/або невільний характер. Призначення складу органів державної влади та посадових осіб відбувається без урахування думки народу
	12. Конституційно закріплені і на практиці реалізуються міжнародні стандарти прав людини

7. Поясніть відмінність унітарних держав з автономними утвореннями від федеративних держав.

8. Користуючись «Юридичною енциклопедією», заповніть таблицю:

Держава	Форма державного правління	Форма державно-територіального устрою	Форма державного режиму
Україна			
Росія			
Німеччина			
Великобританія			
Франція			
Польща			
Іспанія			
США			

9. Вирішіть задачі:

а) державу очолив халіф, який зосередив у своїх руках духовну та світську владу. Його спадкоємцем міг бути член сім'ї халіфа або хтось із роду Мухаммеда, який не мав фізичних вад та досяг повноліття. Визначити форму правління;

б) непомірні податкові стягнення короля Генріха III (1216 – 1272 рр.) викликали сутички королівської влади з баронами. 1258 р. англійські барони скликали раду-парламент, яка прийняла проект перебудови державного управління. З 1295 р. в роботі парламенту почали брати участь представники міст і графств. Поступово парламент перебрав на себе функції законотворення та призначення податків, натомість адміністрацію графств та вищих посадовців призначав король. Визначити форму правління;

в) главою США є президент, який обирається на 4 роки загальними непрямыми виборами. Президента наділено повноваженнями глави держави і глави виконавчої влади. Парламент – Конгрес США – складається з двох палат (Сенат та Палата представників). Уряд формується Президентом. Визначте форму правління;

г) Швеція – держава, яка складається з 24 округів, в яких діють органи місцевого самоврядування, що обираються населенням на три роки. Діяльність цих органів контролюється губернаторами, які представляють центральну владу в округах. Визначте, яку форму державного устрою має Швеція;

д) законодавчу владу Швейцарії здійснює парламент. Уряд – Федеральна рада – здійснює вищу виконавчу владу. До його складу входять 7 осіб, які обираються федеральними зборами. Уряд формується з представників коаліційних партій, які мають більшість у парламенті. Очолює федеральну раду Президент. Визначте, яку форму державного правління має Швейцарія

10. Зазначте, що слід розуміти під етикою та естетикою держави.

До теми 27
Державна влада та механізм держави

1. Дайте визначення державної влади, та охарактеризуйте її ознаки.
2. Складіть схему:

	Спільне	Відмінне
Влада державна		
Влада політична		

3. Заповніть таблицю «Механізм держави»:

1.	Ознаки механізму держави	
2.	Структура механізму держави	
3.	Склад державного апарату	
4.	Автори теорії поділу влади	
5.	Основні положення теорії поділу влади	
6.	Принципи побудови і діяльності механізму сучасної держави	

4. З якою метою формується механізм держави? Чим відрізняється та як співвідноситься «механізм держави» та «апарат держави»? Який інститут в апараті сучасної держави забезпечує функціонування системи протидії та стримувань?

5. Складіть таблицю «Система інститутів держави»:

Назва інституту держави	Призначення та основні повноваження

6. Проаналізуйте розділи Конституції України і, використовуючи загальну класифікацію органів держави, визначте видову належність (за різними критеріями) таких державних органів України як: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Конституційний Суд України, Верховний Суд України.

7. Назвіть авторів теорії розподілу влади та визначте її основні положення.

8. Користуючись текстом Конституції України, визначте структуру державного апарату нашої країни.

9. Охарактеризуйте категорії «бюрократія» та «бюрократизм».

До теми 28

Громадянське суспільство і держава

1. Складіть схему «Структура політичної системи».

2. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Функції політичної системи суспільства»:

А. Мобілізація людських, матеріальних і духовних ресурсів для досягнення поставленої мети	1. Цілепокладальна
Б. Встановлення норм, на основі яких функціонує політична система та окремі її суб'єкти	2. Організаторська
В. Розподіл матеріальних і духовних цінностей у суспільстві	3. Інтеграційна
Г. Формування політичної свідомості, залучення членів суспільства до політичної участі та діяльності	4. Регулятивна
Д. Об'єднання громадян та їх колективів навколо загальних соціально-політичних цілей, узгодження різноманітних інтересів держави і соціальних спільнот	5. Дистрибутивна
Е. Визначення цілей та завдань суспільства, виробленні програми його життєдіяльності	6. Ідеологічна

3. Складіть таблицю «Типологія політичних систем»:

Критерій типології	Види політичних систем

4. Охарактеризуйте місце і роль політичних партій у політичній системі.

5. Користуючись матеріалами офіційного веб-сайту Міністерства юстиції України, наведіть приклади політичних партій та громадських об'єднань, які на сьогодні функціонують в Україні. Визначить значущість діяльності опозиційних партій для формування демократичної держави.

6. Проаналізуйте відмінності між органами державної влади і органами місцевого самоврядування, враховуючи, що через органи місцевого самоврядування, як і через органи державної влади, народ також реалізує своє право на управління суспільними справами. Обґрунтуйте відповідь.

7. Складіть схему «Структура громадянського суспільства».

8. Користуючись Конституцією України, визначте елементи громадянського суспільства в Україні.

9. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Держава і громадянське суспільство»:

А. Держава	1. Фракція партії «зелених» у парламенті
	2. Товариство філателістів
	3. Інститут приватної власності
	4. Третейський суд
	5. Районна прокуратура

Б. Громадянське суспільство	6. Православний монастир
	7. Журнал «Космополітен»
	8. Асоціація художників-абстракціоністів
	9. Міністерство у справах сім'ї та молоді
	10. Міська рада

10. Дайте відповіді:

– Які чинники сприяють становленню громадянського суспільства в Україні? Чи має Україна якісь успіхи у формуванні громадянського суспільства? Чого бракує громадянському суспільству в Україні?

– Визначте чинники та принципи взаємодії держави і громадянського суспільства.

– Визначте суб'єкти соціального партнерства.

До теми 29

Демократична, правова і соціальна держава

1. Охарактеризуйте принципи та форми демократії.

2. Назвіть основних теоретиків правової держави.

3. Дайте визначення правової держави.

4. Охарактеризуйте співвідношення між правовою та конституційною державою.

5. Визначте сутність та призначення соціальної держави.

6. Які існують точки зору щодо співвідношення правової та соціальної держави?

7. Знайдіть відповідність між стовпцями таблиці «Ознаки правової та соціальної держави»:

А. Правова держава	1. Верховенство права
	2. Формування влади шляхом всенародних виборів
	3. Система державної допомоги особам, які з об'єктивних причин не беруть участі у виробництві
	4. Реалізація молодіжних програм, програм по забезпеченню трудової зайнятості
	5. Правослухняність громадян
	6. Переважання середнього класу в структурі суспільства
Б. Соціальна держава	7. Можливість подання позову особи проти держави
	8. Незалежний статус судової влади
	9. Державний службовець діє за принципом: «Заборонене все, що не дозволене»

	10. Орієнтація економіки на виробництво товарів для дітей, сім'ї, домашнього господарства, активного відпочинку
	11. Розподіл влади
	12. Наявність розвиненого трудового, медичного, освітянського законодавства

8. Заповніть таблицю «Правова та соціальна держава»:

	Правової держави	Соціальної держави
Прихильники концепції		
Принципи		
Ознаки		

9. Користуючись текстом Конституції України, визначте, які ознаки демократичної, правової та соціальної держави знайшли відображення в її статтях.

До теми 30. Право, держава і цивілізація

1. Дайте визначення терміну «цивілізація».
2. Заповніть таблицю:

Цивілізаційний підхід	
переваги	недоліки

3. Охарактеризуйте типологію цивілізацій, склавши таблицю на підставі вивчення додаткової літератури

Автор	Типи цивілізацій
С. Гантінгтон	
Л. В. Семенникова	
А. Тойнбі	
Я. Г. Шемякін	
К. Шмітт	

4. На вашу думку, чи впливає тип цивілізації на сутність та форму держави?

5. С. Гантінгтон зазначає, що цивілізація – це найширший рівень спільності, з якою себе співвідносить індивід. Як ви розумієте зазначене визначення цивілізації?

6. На вашу думку, до якого типу цивілізації відноситься Україна? Відповідь обґрунтуйте.

7. Проаналізуйте аргументи наведені в роботі «Зіткнення цивілізацій» С. Гантінгтона, щодо загострення конфліктів майбутнього уздовж ліній розлому між цивілізаціями.

8. Зазначте, сучасні погляди на проблему діалогу цивілізацій.

9. Яке місце займає правова акультурація у сучасній правовій системі України?

10. Зазначте та охарактеризуйте глобальні проблеми людства.